

KONSPEKT WYPOWIEDZI USTNEJ LUB PISEMNEJ

Aby przygotować plan/KONSPEKT wypowiedzi ustnej lub pisemnej, NAJPIERW wykonaj zadania 1-13.

Czemu służą i na czym polegają zabawy językowe? Omów zagadnienie, odwołując się do tekstu Anny Dąbrowskiej, wybranego tekstu kultury oraz własnych doświadczeń językowych.

Anna Dąbrowska, *Bawi, mam, perswaduje*

Zabawy językowe wykorzystują różne możliwości tkwiące w języku – zarówno jego rytm, podobieństwa i kontrasty w brzmieniu wyrazów, jak i możliwość przedstawiania części wyrazowych i uzyskiwanie w ten sposób nowych znaczeń.

Typowo rytmicznym zestawieniem jest zdanie: *ta tapeta tu, a tamta tapeta tam*. Trudność fonetyczną poszczególnych wyrazów wykorzystują krótkie teksty, szybkie ich wymówienie jest trudne dla przeciętnego Polaka, np.: *Kiedy susza, szosa sucha; W Szczepieszynie chrząszcz brzmi w trzcinie i Szczepieszyn z tego słynie* Jana Brzechwy.

Słowotwórczą zabawę proponuje Julian Tuwim w wierszu *Figielek*:

*Raz się komar z komarem przekomarzać zaczął
Mówiąc, że widział raki, co się winkiem raczą.
Sęp zasępił się strasznie, osowiła sowa,
Baran się rozindyczył, a indor zbaraniał.*

Natomiast w reklamie stosuje się takie środki językowe, które są łatwe w odbiorze i ich zrozumienie nie wymaga wielkiego wysiłku, albo takie, których wartość opiera się na wieloznaczności zastosowanych słów. Na przykład odczytując slogan *Olej inny olej!* można uznać, że ów „inny olej” należy zlekceważyć.

Język jest narzędziem służącym nie tylko przekazywaniu informacji, lecz również środkiem oddziaływania na poglądy i zachowania innych ludzi; może też służyć zabawie.

Na podstawie: Anna Dąbrowska, *Bawi, mam, perswaduje* [w:] *taż, Język polski*, Wrocław 1998.

I. WSTĘP

Wprowadzenie do tematu.

.....
.....
.....

Sformułowanie tezy.

.....
.....

II. ROZWINIĘCIE

Przedstawienie argumentu i omówienie przykładów zaprezentowanych w załączonym tekście.

.....
.....
.....

Przedstawienie argumentu i omówienie przykładu wybranego tekstu kultury.

.....
.....
.....

Przedstawienie argumentu i omówienie przykładów wynikających z własnych doświadczeń językowych.

.....
.....
.....

III. ZAKOŃCZENIE

Zgromadzenie wniosków potwierdzających słuszność przyjętej tezy.

.....
.....
.....

Wartościowanie

.....
.....

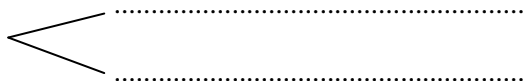
1. Przyporządkuj poniższe przykłady (A, B, C, D) odpowiadającym im zabiegom językowym (1, 2, 3, 4 lub 5).

A. <i>Nie rzucim ziemi, skąd nasz root</i>	1. zabawa językowa oparta na rytmie
B. <i>A kwakała mała kawka</i>	2. podobieństwo w brzmieniu wyrazów
C. <i>Kiedy susza, szosa sucha</i>	3. zmiana znaczenia za pomocą zmiany zapisu
D. <i>ta tapeta tu, a tamta tapeta tam</i>	4. przestawianie części wyrazów

A. B. C. D.

2. Wykaż wieloznaczność podanego wyrazu.

język

3. Zapisz wyrazy podstawowe oraz formanty słowotwórcze, na bazie których powstały słowa podane w tabeli.

	Wyraz podstawowy	Formant słowotwórczy
wieloznaczny		
zasepić		

4. Zapożyczeniem, występującym w podanym fragmencie, jest wyraz

- A. slogan.
- B. narzędzie.
- C. szosa.
- D. wysiłek.

5. Uzupełniając poniższe zdania, wybierz poprawne uzupełnienia luk I i II.

W wyrazie „przedstawianie” występuje formant, który nazywamy I. _____. Określa on nazwę II. _____.

I.

- A. przedrostkiem
- B. przyrostkiem
- C. wrostkiem

II.

- A. miejsca
- B. zjawiska
- C. czynności

6. Jaki stosunek autorki do przedstawianego zjawiska wyraża tytuł tekstu?

- A. Obojętność.
- B. Podziw.
- C. Pobłażliwość.
- D. Ironię.

7. Nazwij rodzaj wyrazu złożonego – wybierz i zaznacz odpowiedź A lub B, łącząc ją z uzasadnieniem 1–2.

Wyraz *słowotwórstwo* to przykład

A.	złożenia,	ponieważ	1.	powstał w wyniku połączenia dwóch wyrazów bez użycia formantu.
B.	zrostu,		2.	powstał przez połączenie dwóch wyrazów za pomocą formantu -o-.

8. Jaką funkcję w toku rozważań pełnią podane zdania? Wpisz w odpowiednie wiersze tabeli literę T (teza), H (hipoteza), A (argument), P (przykład) lub W (wniosek).

	Zdanie	Funkcja
A.	Typowo rytmicznym zestawieniem jest zdanie: <i>ta tapeta tu, a tamta</i> [...]	
B.	Język jest narzędziem służącym nie tylko przekazywaniu informacji [...] może też służyć zabawie	
C.	Zabawy językowe wykorzystują różne możliwości tkwiące w języku [...].	

9. Od którego wyrazu podstawowego utworzono czasownik *raczą*? Wpisz w wykropkowane miejsce cyfrę 1, 2, 3 lub 4.

rak (1) racz (2) raczyć (3) raki (4)

10. Który szereg zawiera wyłącznie słowa kluczowe artykułu?

- A. zabawa, słowotwórstwo, reklama, slogan
- B. język, zabawa językowa, środki językowe
- C. narzędzia języka, zabawa słowna, fonetyka
- D. wyrazy, informacja, przekaz, odbiór, rytm

11. Oceń prawdziwość zdań dotyczących artykułu Anny Dąbrowskiej. Zaznacz TAK, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub NIE, jeśli jest fałszywe.

Zdanie		TAK/NIE	
1.	Adresatami artykułu są tylko znawcy współczesnego języka.	TAK	NIE
2.	Autorka wykorzystuje w tekście fachową terminologię.	TAK	NIE
3.	Przykłady w artykule służą uporządkowaniu wywodu.	TAK	NIE

12. Której informacji należy szukać w Słowniku wyrazów obcych?

- A. Zasad odmiany wyrazu *slogan*.
- B. Antonimów do pojęcia *slogan*.
- C. Znaczenia rzeczownika *slogan*.
- D. Historii i funkcji wyrazu *slogan*.

13. Wybierz i zaznacz odpowiedź A, B albo C i jej uzasadnienie 1, 2 lub 3.

Artykuł napisany jest stylem

A.	naukowym,	ponieważ	1.	charakteryzuje się bogactwem środków poetyckiego obrazowania.
B.	artystycznym,		2.	przekazuje specjalistyczną wiedzę w przystępnej formie.
C.	popularnonaukowym,		3.	przeważają w nim zdania o skomplikowanej budowie.

14. Postaw znak „X” obok sformułowań, w których autorka ujawnia swoją opinię.

Słowotwórczą zabawę proponuje Julian Tuwim w wierszu „Figielek”	
[...] odczytując slogan <i>Olej inny olej!</i> można uznać, że ów „inny olej” należy zlekceważyć.	
Zabawy językowe wykorzystują różne możliwości tkwiące w języku [...]	

15. Słowotwórcza zabawa w wierszu *Figielek* polega na wykorzystaniu

- A. kontrastu wyrazów.
- B. identyczności rymów.
- C. zbieżności samogłosek.
- D. brzmienia wyrazów.

16. Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Zadaniem wykrzyknika użytego w sloganie *Olej inny olej!* jest

A.	podkreślenie znaczenia rzeczownika <i>olej</i> .
B.	wzmocnienie apelu do adresata wypowiedzi.
C.	pouczenie o wadze używania oleju w potrawach.

17. Przeczytaj zamieszczone w tabeli zdania, odnoszące się do podanego tekstu. Rozstrzygnij, które z nich są fałszywe.

1.	Teksty reklamowe często wykorzystują zjawisko wieloznaczności wyrazów.
2.	Język służy przekazywaniu informacji, ale może pełnić funkcję perswazyjną.
3.	Cudzoziemiec może mieć kłopoty z fonetyką języka polskiego.
4.	Slogan <i>Olej inny olej!</i> wykorzystuje zjawisko wieloznaczności wyrazów.

Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. Wszystkie zdania zawierają fałszywe informacje.
- B. Zdania 1. i 4. zawierają fałszywe informacje, a 2. i 3. – prawdziwe.
- C. Zdania 2. i 3. zawierają fałszywe informacje, a 1. i 4. – prawdziwe.
- D. Wszystkie zdania zawierają prawdziwe informacje.